

Programación de Educación Auditiva e Vocal

Índice

1. Introducción	4
1.1 Marco Legal.....	4
1.2 Características do centro	5
1.3 Características do alumnado	6
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1 Grao elemental	8
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	9
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Educación Auditiva e Vocal	10
4.1 Grao elemental da materia de Educación Auditiva e Vocal.....	10
5. Metodoloxía	11
5.1 Principios metodolóxicos	11
5.2 Métodos didácticos	12
6. Atención á diversidade	13
7. Temas transversais	15
7.1 Educación en valores	15
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) ...	16
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	17
8.1 Actos institucionais	17
8.2 Cursos e clases maxistras	18
8.3 Audicións.....	18
8.4 Outros.....	18
9. Secuenciación por cursos	20
9.1 Curso: 1º de grao elemental	20
9.1.1 Obxectivos	20
9.1.2 Contidos	21
9.1.3 Avaliación.....	22
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	26
9.1.5 Medidas de recuperación.....	26
9.1.6 Recursos didácticos	28
9.2 Curso: 2º de grao elemental	29
9.2.1 Obxectivos	29
9.2.2 Contidos	29
9.2.3 Avaliación.....	31

9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	35
9.2.5	Medidas de recuperación	35
9.2.6	Recursos didácticos	37
9.3	Curso: 3º de grao elemental	38
9.3.1	Obxectivos	38
9.3.2	Contidos	38
9.3.3	Avaliación	40
9.3.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	43
9.3.5	Medidas de recuperación	44
9.3.6	Recursos didácticos	45
9.4	Curso: 4º de grao elemental	47
9.4.1	Obxectivos	47
9.4.2	Contidos	47
9.4.3	Avaliación	48
9.4.4	Medidas de recuperación	52
9.4.5	Recursos didácticos	54
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	56
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	57
12.	ANEXOS	58
12.1	Probas de acceso 1º de grao profesional	58
12.2	Probas de acceso a outros cursos	58

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de Educación Auditiva e Vocal está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro cursos do grao elemental e foi realizada polo profesorado do departamento de Linguaxe Musical de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións pa-

ra determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.

- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de

Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cáma-

ra, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmónicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exigencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Educación Auditiva e Vocal

4.1 Grao elemental da materia de Educación Auditiva e Vocal

No Anexo II do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, establécense os obxectivos, contidos e criterios de avaliación sobre os que se basa a presente programación.

5. Metodoloxía

Na aprendizaxe da música é preciso un continuo entre as vivencias musicais naturais (expresión musical natural) e a presentación constante de novos contidos. A metodoloxía debe ser natural, integral e globalizadora, engarzando de xeito natural coas actividades cotiáns do neno tódolos aspectos da educación musical.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse ás características do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o número de alumnos no grupo, o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** A música se aprende facéndoa. Polo tanto, abordaremos a aprendizaxe da EAV a través dunha metodoloxía activa, en formato de obradoiro. Isto implica colaboración, compartir vivencias, practicar a autocrítica construtiva e fomentar o intercambio de opinións e experiencias.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado na adquisición progresiva de hábitos musicais. ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** A través da elaboración de material propio, o alumnado irá construíndo o seu propio método, recompilando os resultados das tarefas propostas que en moitos casos consistirán en exercicios de creación.
- **Individualización:** Aínda que EAV é unha materia colectiva, procuraremos ter en conta en cada clase a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Ó ser EAV unha materia colectiva que require dun continuo traballo en equipo, fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais. Para elo, empregaremos o xogo como ferramenta básica que responde ós desexos e curiosidades do alumno e serve ós aprendizaxes significativos.

- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

Enténdese por atención á diversidade o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

A atención á diversidade rexerase polos principios de normalización e inclusión; equidade, igualdade de oportunidades e non discriminación; flexibilidade e accesibilidade; interculturalidade e promoción da convivencia; autonomía dos centros docentes e participación de toda a comunidade educativa.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de Linguaxe musical teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron co-as actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos.

A nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

Algunhas medidas de atención á diversidade que podemos xestionar desde o Departamento de Linguaxe musical son:

- Adecuación da organización e xestión da aula ás características do alumnado.
- Adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación.
- Reforzo educativo e clases de apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria.

Dentro da diversidade podemos distinguir entre:

1. Necesidades permanentes: son aquelas que derivan dunha condición física ou psíquica para toda a vida (invidentes, asmáticos, disléxicos, síndrome de Williams, autismo, TDAH, etc...). En relación a estes alumnos hai que ter en conta que, para acceder ás ensinanzas de Réxime Especial, veñen de superar unha proba de aptitude (ou de nivel, segundo o curso ó que accederan).
2. Necesidades temporais: son aquelas que só afectan ó alumno durante un determinado período de tempo pero que á hora de avaliar poden impedir que cumpra cos obxectivos da materia nun ou varios aspectos. Poden xurdir en calquera momento do curso.

No momento en que se detecten alumnos con algunha destas necesidades poremos en marcha o seguinte protocolo de actuación:

1. Poñelo en coñecemento do titor do alumno e do equipo directivo.
2. Contactar coa familia do alumno para obter información e a documentación necesaria (diagnóstico, medicación, rehabilitación, etc...)
3. Facer constar no seguimento mensual da programación as necesidades detectadas e medidas adoptadas nos casos debidamente documentados (redistribución da aula, adaptación de materiais, clases de reforzo, etc...)

Os alumnos /as con necesidades educativas especiais deberían ter opción a clases de reforzo educativo no propio centro. A materia de Pedagogía está adscrita ó departamento de Linguaxe Musical, polo que no caso de dispoñibilidade horaria o departamento disporá de horas de Reforzo Educativo repartidas en tramos de media hora cada un.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademáis, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquiera unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** procuraremos que o alumnado adquiera unha actitude responsable cara á conservación

do material, o trato axeitado do instrumental e demais medios materiais e o mantemento da limpeza da aula e do centro.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

O Departamento de Linguaxe musical conta con dúas aulas equipadas con pizarra dixital que se empregan habitualmente como soporte audiovisual ás explicacións, blogs de clase, para a realización de exercicios interactivos, edición e visualización de partituras, escoita de música e visualización de vídeos, entre outras.

Resultan tamén moi útiles para a realización de actividades de reforzo do alumnado na casa, xa que permiten que practique ó seu ritmo, sen a supervisión do profesor e, en moitos casos, con corrección inmediata.

O Departamento de Linguaxe musical dispón de recursos propios elaborados por diferentes profesores do Departamento, e que se detaian no apartado de recursos.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

O alumnado de Educación Auditiva e Vocal terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Linguaxe Musical.

Dende o curso 2014-2015 o alumnado de Educación Auditiva e Vocal ten a posibilidade de participar no Coro de grao Elemental.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Linguaxe musical serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.
- Semana das Letras Galegas, organizada polo ENDL.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos ou clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Linguaxe musical teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e será incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O Departamento de Linguaxe musical organizará audicións, ao longo do curso nas que o alumnado poderá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Linguaxe musical podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

O Departamento de Linguaxe musical organiza e/ou participa cada ano nas seguintes actividades:

- Club de lectura: Alumnado de LM que participa formando parte do club de lectura do centro, dirixido por unha profesora do departa-

mento de LM, e que consiste na lectura, escritura e representación durante a semana das letras galegas (en colaboración co departamento de normalización lingüística), de pezas teatrais-musicais creadas polo propio club.

- Panxoliñadas: actuacións de diferentes grupos de alumnos do Departamento no hall de entrada do conservatorio durante a semana anterior ás vacacións de Nadal.
- No Bico un Cantar: actividade organizada polo Consello da Cultura Galega e adicada cada ano a un autor galego.
- Concerto Solidario: o alumnado participante interpreta unha serie de cancións nun concerto adicado a unha asociación ou ONG.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Educación Auditiva e Vocal por cursos..

9.1 Curso: 1º de grao elemental

9.1.1 Obxectivos

No primeiro curso buscarase desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- Compartir experiencias musicais cos compañeiros a través das cancións.
- Coñecer e experimentar con todo o que interveña na fonación: respiración, relaxación e vocalización.
- Valorar na entoación a correcta afinación e interiorización dos sons.
- Desenvolver o traballo vocal en grupo a través do canon a 2 e 3 voces, e de cancións sinxelas a dúas voces, preferentemente por terceiras.
- Memorizar e reproducir cunha boa emisión, cancións e melodías adaptadas ao nivel do curso.
- Potenciar a memoria como base para a formación do oído interno.
- Recoñecer movementos melódicos: ascendentes-descendentes, movemento horizontal, graos conxuntos-saltos, etc.
- Practicar o ditado rítmico, melódico e rítmico-melódico coas dificultades propias do curso.
- Identificar erros e diferenzas entre un fragmento escoitado e un escrito.
- Interiorizar a sensación harmónica de Tónica e Dominante.
- Analizar os elementos tímbricos, rítmicos, melódicos, formais, etc. das cancións e melodías traballadas na clase.
- Adquirir o hábito do traballo individual diario.

9.1.2 Contidos

Auditivos:

- Diferenciación de sons longos e curtos (preparación para a negra e as dúas corcheas), pulsos de silencio
- Diferenciación de alturas: grave-agudo (percepción da altura relativa do son)
- Prescritura musical: direccións básicas do son, sensibilización e recoñecemento dos movementos melódicos: ascendente, descendente, horizontal. Direccións combinadas do son.
- A acentuación como orixe do compás: Diferenciación entre compases binarios e ternarios.
- Memorización e recoñecemento de fórmulas rítmicas dadas: negra e o seu silencio, dúas corcheas, branca e o seu silencio, branca con punto, negra con punto-corchea, corchea-negra-corchea (síncope).
- Diferenciación de graos conxuntos ou saltos.
- Recoñecemento auditivo e reprodución escrita dos intervalos melódicos e harmónicos de 2ª M e m e 8ªX.
- Introducción ó concepto de harmonía: Recoñecemento auditivo dos sons Do e Sol (os graos Iº e Vº) (sensación de repouso ou tensión).
- Introducción ó recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor en contraposición.
- Coñecemento e identificación das diferentes frases ou partes dunha melodía ou canción.
- Percepción de pregunta-resposta.
- Iniciación á identificación do inicio tético-anacrúsico.
- Identificación de erros e diferenzas entre un fragmento escoitado e outro escrito.

Vocais:

- A respiración: sensacións internas, práctica e interiorización.
- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- Introducción á colocación e vocalización tanto na voz falada como cantada.
- Concienciación da necesidade do empaste e a afinación.
- Iniciación á articulación e ó fraseo.
- A escala.

- O acorde maior (arpexo): iniciación á entoación de acordes encadeados de tónica e dominante.
- Práctica da canción por imitación a unha voz e introdución á polifonía sinxela: ostinatos, canon a 2 e 3 voces, baixos harmónicos de tónica e dominante e canto a 2 voces por terceiras.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Improvisación vocal con ou sen proposta previa (tipo pregunta-resposta sobre os acordes de tónica e dominante, estrofa-estribillo).
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxectividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación establecen o tipo e o grao de aprendizaxe que se espera dos alumnos nun momento determinado respecto das capacidades sinaladas nos obxectivos xerais e específicos, neste caso, os propios da linguaxe musical.

O nivel de cumprimento destes obxectivos, en relación cos criterios de avaliación fixados, non debe ser medido de forma mecánica, se non con flexibilidade, tendo en conta a situación do alumnado (curso formativo no que se encontra, así como as súas propias características e posibilidades).

Xerais

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva individual nos estudos e os métodos de traballo, verificando así que o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo os métodos de traballo e as indicacións do profesorado, desenvolvendo así unha autonomía que lle permita unha certa valoración do rendemento.

Auditivos

- Identificar os erros e as diferenzas entre dous fragmentos escoitados. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para discriminar auditivamente as posibles diferenzas entre o escoitado e o escrito.
- Recoñecer auditivamente o pulso dunha obra ou fragmento, así coma o acento periódico, dentro dos compases traballados durante o curso. Comprobando así a correcta percepción do acento periódico, base do compás, o recoñecemento do carácter binario ou ternario deste.
- Identificar auditivamente o modo maior ou menor dunha obra, fragmento ou canción, que teña como característica o cambio de modalidade nunha melodía de similar interválica e na que o terceiro grao da tonalidade figure repetidamente identificando o diferente carácter expresivo de ámbolos dous modos.
- Identificar auditivamente intervalos melódicos e harmónicos de 2ª M e m e de 8ª X.
- Ordenar e reproducir por escrito ou completar fragmentos rítmicos dados. Mediante este criterio avalíase a capacidade do alumnado para recoñecer e reproducir aspectos rítmicos coñecidos.
- Ordenar e reproducir por escrito ou completar fragmentos melódicos dados. Avaliamos aquí a capacidade de interiorizar e reproducir graficamente movementos melódicos con sentido tonal.
- Ordenar e reproducir por escrito ou completar fragmentos melódico-rítmicos dados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos melódicos e rítmicos do fragmento escoitado.
- Diferenciar unha peza binaria doutra ternaria, así como percibir o seu inicio anacrúsico ou non, e o seu final suspensivo ou conclusivo.
- Describir, despois da audición, os trazos característicos dunha obra, canción ou fragmento musical, dirixindo a atención do alumnado ós aspectos rítmicos, melódicos, harmónicos, formais, cadenciais, de fraseo, etc., ou deixando que identifiquen libremente os aspectos que lle resulten mais notorios. Trátase de comproba-lo grao de sensibilización auditiva ós diferentes elementos traballados, en dous graos diferentes, dun lado na atención dirixida, e doutro na atención libre.

Vocais

- Entoar de memoria, integrándose nun grupo, a unha e a dúas voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musical e sonoramente a un grupo así como avaliar a súa memoria auditiva.
- Entoar integrándose no grupo unha das voces dun canon ou dun fragmento musical polifónico. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musical e sonoramente a un grupo.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

Auditivos:

- Diferenciación de sons longos e curtos (preparación para a negra e as dúas corcheas), pulsos de silencio
- Diferenciación de alturas: grave-agudo (percepción da altura relativa do son)
- Preescritura musical: direccións básicas do son, sensibilización e recoñecemento dos movementos melódicos: ascendente, descendente, horizontal. Direccións combinadas do son.
- A acentuación como orixe do compás: Diferenciación entre compases binarios e ternarios.
- Memorización e recoñecemento de fórmulas rítmicas dadas: negra e o seu silencio, dúas corcheas, branca e o seu silencio, branca con punto,
- Diferenciación de graos conxuntos ou saltos.
- Introducción ó recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor en contraposición.
- Iniciación á identificación do inicio tético-anacrúsico.

Vocais:

- A respiración: sensacións internas, práctica e interiorización.
- Precisión na afinación da escala de do maior e arpexo de tónica.
- Práctica da canción por imitación a unha voz e introdución á polifonía sinxela: ostinatos, canon a 2 voces, baixos harmónicos de tónica e dominante.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

O profesor debe:

- Observar no alumnado os coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores.
- Observar a súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, entoación, etc.
- Observar o xeito de recibir a instrución directa por parte do profesor.
- Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
- Demostrar unha aprendizaxe globalizada coa interrelación de todos os elementos sinalados anteriormente.

A avaliación será planificada, polo que deberase levar a cabo:

- no principio (a avaliación diagnóstica) para coñecer o punto de partida dos alumnos nas diferentes facetas que ateen á materia.
- durante o proceso (avaliación formativa) para obter información sobre a evolución do alumno e tamén do proceso educativo, para así poder detectar erros que poidan ser corrixidos.
- final (avaliación sumativa), na que se determina si o alumno acadou os obxectivos propostos e si o proceso foi eficaz. A avaliación será continua e se seguirá diariamente a evolución do alumnado no caderno do profesor. É tamén importante prever actividades de autoavaliación que desenvolvan no alumnado a capacidade de reflexión e valoración obxectiva do seu traballo e aprendizaxe.

As ferramentas de avaliación que se empregarán son:

- Caderno do profesor: nel rexistrárase a asistencia e puntualidade, o comportamento e actitude, así como os traballos de clase do alumno, tanto orais como escritos.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

9.1.3.4 Criterios de cualificación

A materia de EAV divídese en dous apartados principais de contidos: audición e práctica vocal.

Polo tanto o primeiro e principal criterio de cualificación será a correcta consecución deses contidos, dende o mínimo exixible que suporá unha puntuación de 5 ate a máxima excelencia en cada un deses apartados.

No caso de que o alumno supere os mínimos esixibles, a cualificación da materia de EAV será a media ponderada das cualificacións obtidas nos dous apartados nos que se divide a materia: audición (50%) e práctica vocal (50%).

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de Linguaxe musical que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura rítmica, entoación, teoría e ditado) tomando sempre como referencia os libros de texto vixentes.

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (30% lectura rítmica, 30% entoación, 30% ditado e 10% teoría).

Non haberá proba específica de EAV xa que os contidos auditivos e vocais poden avaliarse coa mesma proba de Linguaxe Musical.

9.1.5 Medidas de recuperación

Estas medidas serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- No caso de alumnos coa materia pendente, aínda que estean matriculados nos dous cursos, asistirán obrigatoriamente ó curso inferior. Só no caso de que o profesor vexa posible a recuperación da materia antes da fin de curso, recomendarase a asistencia a ambos cursos, podendo deixar de asistir ó curso inferior no momento que sexa avaliado positivamente deste. Cando o profesor da materia pendente non sexa o mesmo que a do curso actual, farase constar no seguimento mensual da programación a evolución do alumno na materia pendente.
- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de traballos atrasados, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.1.5.2 Proba ordinario de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro no terceiro trimestre.

Os alumnos que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba:

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura rítmica, entoación, teoría e ditado) tomando sempre como referencia os libros de texto vixentes.

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (50% audición, 50% práctica vocal).

9.1.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.1.6 Recursos didácticos

Os recursos desexables en calquera aula de Linguaxe musical son: piano con banqueta, instrumental Orff, equipo de son con altofalantes, ordenador con conexión a internet e canón de vídeo, micrófono para gravación de son e/ou cámara de vídeo e pizarra dixital. Dado que non tódalas aulas dispoñen do mesmo equipamento o uso destes recursos quedará supeditado á súa dispoñibilidade.

Outros recursos que se poderán empregar son o metrónomo, diapasón, atrís, instrumentos dos alumnos, cancioneros e partituras, CD's, cámara de vídeo e gravadora.

Non haberá libro de texto obligatorio, mais tomaremos como referencia os Cuadernos de Audición de Ibáñez-Cursá.

En canto a recursos dispoñibles online podemos destacar:

- www.youtube.es
- www.teoria.com
- Symboloo-dictados
- <http://dictadosmusicales.weebly.com/>
- <http://ritmoysonidomariajose.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://cpmh-lenguajemusical.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/p/recursos-propios-juegos-musicales.html>
- <http://www.good-ear.com/>

9.2 Curso: 2º de grao elemental

9.2.1 Obxectivos

O segundo curso de Educación Auditiva e Vocal terá como finalidade contribuir a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- Compartir experiencias musicais cos compañeiros a través das cancións.
- Coñecer e experimentar con todo o que interveña na fonación: respiración, relaxación e vocalización.
- Valorar na entoación a correcta afinación e interiorización dos sons.
- Desenvolver o traballo vocal en grupo a través do canon a 2 e 3 voces, e de cancións sinxelas a dúas voces.
- Memorizar e reproducir cunha boa emisión, cancións e melodías adecuadas ao nivel do curso.
- Potenciar a memoria como base para a formación do oído interno.
- Recoñecer movementos melódicos: ascendentes-descendentes, movemento horizontal, graos conxuntos-saltos, etc.
- Practicar o ditado rítmico, melódico e rítmico-melódico coas dificultades propias do curso.
- Identificar erros e diferenzas entre un fragmento escoitado e un escrito.
- Interiorizar a sensación harmónica de Tónica e Dominante, e introdución á da Subdominante.
- Analizar os elementos tímbricos, rítmicos, melódicos, formais, etc. das cancións e melodías traballadas na clase.
- Adquirir o hábito do traballo individual diario.

9.2.2 Contidos

Auditivos

- Diferenciación auditiva entre pulso binario e ternario. Recoñecemento dos compases binarios e ternarios simples e compostos.
- Elementos rítmicos: corchea e o seu silencio, síncope, negra con punto-corchea, corchea-dúas semicorcheas e viceversa, corchea con punto-corchea, tresillo. Pulso ternario: compás 6/8 tres corcheas, negra-corchea, corchea-negra, negra con punto

- Elementos melódicos: Sensibilización e recoñecemento de movementos melódicos (ascendentes, descendentes, por graos conxuntos ou por saltos) nas seguintes tonalidades : Do Maior, La menor, Sol Maior, mi menor, Fa Maior, re menor. Diferenciación do VII grao dependendo da súa función: como subtónica ou como sensible.
- Escalas maiores naturais e menores harmónicas ou naturais.
- Recoñecemento auditivo e reprodución escrita dos intervalos melódicos 2^aM-m, 3^aM-m, 4^aX, 5^aX e 8^aX.
- Recoñecemento auditivo dos intervalos harmónicos de 8^aX, 5^aX, 2^o e 3^a M e m
- Diferenciación visual e auditiva de fragmentos parecidos. Ordenación de módulos para conformar unha melodía.
- Acordes maiores e menores (diferenciación auditiva entre eles)
- Diferenciación auditiva entre o modo maior e o menor: fragmentos melódicos, escalas e acordes.
- Recoñecemento auditivo dos graos I^o e V^o, e iniciación ao recoñecemento do IV^o grao.
- Coñecemento e identificación das diferentes frases ou partes dunha canción. Estruturas formais básicas A-A, A-B, A-B-A, A-B-B.
- Práctica da memoria musical mediante a aprendizaxe por repetición dun fragmento musical, e o seu recoñecemento visual posteriormente.
- Identificación de erros e diferenzas entre dous fragmentos escoitados e entre un escoitado e un escrito.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos dados.

Vocais

- O aparato fonador.
- Coñecemento dos órganos que interveñen na respiración: os pulmóns, o diafragma, etc., e experimentación de sensacións internas.
- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- Introducción á técnica vocal. Vocalización, colocación e proxección, tanto na voz falada como cantada.
- Emprego da articulación e do fraseo.
- Práctica da canción a unha voz e realización de polifonía sinxela a dúas voces: ostinatos, canon a 2 e 3 voces, baixos harmónicos de

tónica, dominante e subdominante, e pezas polifónicas a dúas voces.

- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Improvisación vocal con proposta previa (tipo pregunta-resposta sobre os acordes de tónica e dominante, estrofa-estribillo).
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxetividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación establecen o tipo e o grao de aprendizaxe que se espera dos alumnos nun momento determinado respecto das capacidades sinaladas nos obxectivos xerais e específicos, neste caso, os propios da Educación Auditiva e Vocal.

O nivel de cumprimento destes obxectivos, en relación cos criterios de avaliación fixados, non debe ser medido de forma mecánica, se non con flexibilidade, tendo en conta a situación do alumnado (curso formativo no que se encontra, así como as súas propias características e posibilidades).

Xerais

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva individual nos estudos e os métodos de traballo, verificando así que o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo os métodos de traballo e as indicacións do profesorado, desenvolvendo así unha autonomía que lle permita unha certa valoración do rendemento.

Auditivos

- Identificar os erros e as diferenzas entre dous fragmentos. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para discriminar auditivamente as posibles diferenzas entre o escoitado e o escrito.
- Recoñecer auditivamente compases binarios e ternarios, simples ou compostos.
- Identificar auditivamente o modo maior ou menor dunha obra ou canción, que teña como característica o cambio de modalidade nunha melodía de similar interválica e na que o terceiro grao da tonalidade figure repetidamente identificando o diferente carácter expresivo de ámbolos dous modos.
- Identificar auditivamente os acordes de I e V grao.
- Ordenar e reproducir por escrito fragmentos rítmicos escoitados. Mediante este criterio avalíase a capacidade do alumnado para recoñecer e reproducir aspectos rítmicos coñecidos.
- Ordenar e reproducir por escrito fragmentos melódicos escoitados. Avaliamos aquí a capacidade de interiorizar e reproducir graficamente movementos melódicos con sentido tonal.
- Ordenar e recoñecer e reproducir por escrito fragmentos melódico-rítmicos escoitados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos melódicos e rítmicos do fragmento escoitado.
- Identificar auditivamente intervalos melódicos de 2ªM-m, 3ªM-m, 4ªX, 5ªX e 8ªX
- Recoñecer e reproducir por escrito intervalos harmónicos de 2ªM-m, 3ªM-m, 5ªX e 8ªX. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos harmónicos do fragmento escoitado.
- Percibir a forma binaria ou ternaria A-A, A-B, A-B-A, A-B-B, así como o inicio anacrúsico, tético ou acéfalo dunha peza; ou o final suspensivo (semicadencia) ou conclusivo (cadencia perfecta) das distintas frases que a compoñan.
- Describir, despois da audición, os trazos característicos dunha obra, canción ou fragmento musical, dirixindo a atención do alumnado ós aspectos rítmicos, melódicos, harmónicos, formais, cadenciais, de fraseo, etc., ou deixando que identifiquen libremente os aspectos que lle resulten mais notorios. Trátase de comproba-lo grao de sensibilización auditiva

ós diferentes elementos traballados, en dous graos diferentes, dun lado na atención dirixida, e doutro na atención libre.

Vocais

- Entoar con partitura, integrándose nun grupo, a unha e a dúas voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musical e sonoramente a un grupo.
- Reproducir coa voz modelos melódicos sinxelos ou cancións (memorizados previamente e co inicio previo dado), escalas ou acordes a partir de diferentes alturas, no que se vulgará a capacidade do alumnado de conservar a intervállica dun fragmento, dentro dun nivel adecuado ó curso.
- Entoar de memoria, integrándose nun grupo, a unha e a dúas voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musical e sonoramente a un grupo, así como avaliar a súa memoria auditiva.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

Debe cumprirse integramente a totalidade do exposto a continuación:

Auditivos

- Diferenciación auditiva entre pulso binario e ternario. Recoñecemento dos compases binarios e ternarios simples e compostos.
- Elementos rítmicos: corchea e o seu silencio, síncope, negra con punto-corchea. Pulso ternario: compás 6/8 tres corcheas, negra-corchea, negra con punto
- Elementos melódicos: Sensibilización e recoñecemento de movementos melódicos (ascendentes, descendentes, por graos conxuntos ou por saltos) nas seguintes tonalidades : Do Maior, La menor.
- Escalas maiores naturais e menores harmónicas ou naturais.
- Diferenciación visual e auditiva de fragmentos parecidos. Acordes maiores e menores (diferenciación auditiva entre eles)
- Diferenciación auditiva entre o modo maior e o menor: fragmentos melódicos, escalas e acordes.
- Recoñecemento auditivo dos graos I^o e V^o.
- Práctica da memoria musical mediante a aprendizaxe por repetición dun fragmento musical, e o seu recoñecemento visual posteriormente.
- Identificación de erros e diferenzas entre dous fragmentos escoitados e entre un escoitado e un escrito.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos dados.

Vocais.

- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- Práctica da canción a unha voz e realización de polifonía sinxela a dúas voces: ostinatos, canon a 2 e 3 voces, baixos harmónicos de tónica e dominante, e pezas polifónicas a dúas voces.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

O profesor debe:

- Observar no alumnado os coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores.
- Observar a súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, entoación, etc.
- Observar o xeito de recibir a instrución directa por parte do profesor.
- Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
- Demostrar unha aprendizaxe globalizada coa interrelación de todos os elementos sinalados anteriormente.

A avaliación será planificada, polo que deberase levar a cabo:

- no principio (a avaliación diagnóstica) para coñecer o punto de partida dos alumnos nas diferentes facetas que ateen á materia.
- durante o proceso (avaliación formativa) para obter información sobre a evolución do alumno e tamén do proceso educativo, para así poder detectar erros que poidan ser corrixidos.
- final (avaliación sumativa), na que se determina si o alumno acadou os obxectivos propostos e si o proceso foi eficaz. A avaliación será continua e se seguirá diariamente a evolución do alumnado no caderno do profesor. É tamén importante prever actividades de autoavaliación que desenvolvan no alumnado a capacidade de reflexión e valoración obxectiva do seu traballo e aprendizaxe.

As ferramentas de avaliación que se empregarán son:

- Caderno do profesor: nel rexistrárase a asistencia e puntualidade, o comportamento e actitude, así como os traballos de clase do alumno, tanto orais como escritos.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

A materia de EAV divídese en dous apartados principais de contidos: audición e práctica vocal.

Polo tanto o primeiro e principal criterio de cualificación será a correcta consecución deses contidos, dende o mínimo exigible que suporá unha puntuación de 5 ate a máxima excelencia en cada un deses apartados.

No caso de que o alumno supere os mínimos esixibles, a cualificación da materia de EAV será a media ponderada das cualificacións obtidas nos dous apartados nos que se divide a materia: audición (50%) e práctica vocal (50%)

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de Linguaxe musical que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura rítmica, entoación, teoría e ditado) tomando sempre como referencia os libros de texto vixentes.

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (30% lectura rítmica, 30% entoación, 30% ditado e 10% teoría).

Non haberá proba específica de EAV xa que os contidos auditivos e vocais poden avaliarse coa mesma proba de Linguaxe Musical.

9.2.5 Medidas de recuperación

Estas medidas serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- No caso de alumnos coa materia pendente, aínda que estean matriculados nos dous cursos, asistirán obrigatoriamente ó curso inferior. Só no caso de que o profesor vexa posible a recuperación da materia antes da fin de curso, recomendarase a asistencia a ambos cursos, podendo deixar de asistir ó curso inferior no momento que sexa avaliado positivamente deste. Cando o profesor da materia pendente non sexa o mesmo que a do curso actual, farase constar no seguimento mensual da programación a evolución do alumno na materia pendente.
- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a

asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de tarefas atrasadas, etc...

- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.2.5.2 Probas ordinaria de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro.

Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos. A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia.

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (50% audición, 50% práctica vocal).

9.2.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acadase a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.2.6 Recursos didácticos

Os recursos desexables en calquera aula de Linguaxe musical son: piano, instrumental Orff, equipo de son con altosfalantes, ordenador con conexión a internet e canón de vídeo, micrófono para gravación de son e/ou cámara de vídeo e pizarra dixital. Dado que non tódalas aulas dispoñen do mesmo equipamento o uso dos recursos quedará supeditado á súa dispoñibilidade.

Non haberá libro de texto obligatorio, mais tomaremos como referencia os Cuadernos de Audición de Ibáñez-Cursá.

En canto a recursos dispoñibles online podemos destacar:

- www.youtube.es
- www.teoria.com
- Symbaloo-dictados
- <http://dictadosmusicales.weebly.com/>
- <http://ritmoysonidomariajose.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://cpmh-lenguajemusical.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/p/recursos-propios-juegos-musicales.html>
- <http://www.good-ear.com/>

9.3 Curso: 3º de grao elemental

9.3.1 Obxectivos

A ensinanza da Educación Auditiva e Vocal no terceiro curso de grao elemental terá como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- Compartir experiencias musicais cos compañeiros a través das cancións.
- Coñecer e experimentar con todo o que interveña na fonación: respiración, relaxación e vocalización.
- Valorar na entoación a correcta afinación e interiorización dos sons.
- Reproducir cunha boa emisión cancións e melodías adaptadas ó nivel do curso.
- Memorizar e reproducir cunha boa emisión cancións e melodías similares as do punto anterior.
- Potenciar a memoria como base para a formación do oído interno.
- Recoñecer movementos melódicos: ascendentes-descendentes, movemento horizontal, graos conxuntos-saltos, etc.
- Practicar o ditado rítmico, melódico e rítmico-melódico coas dificultades propias do curso.
- Identificar erros e diferenzas entre un fragmento escoitado e un escrito.
- Interiorizar a sensación harmónica de Tónica e Dominante, e introducir a da Subdominante.
- Analizar os elementos tímbricos, rítmicos, melódicos, formais, etc. das cancións e melodías traballadas na clase.
- Adquirilo hábito do traballo individual diario.

9.3.2 Contidos

Auditivos

- Diferenciación auditiva dos compases binarios e ternarios, simples e compostos.
- Elementos rítmicos: compases simples de unidade negra: semicorchea-corchea-semicorchea. Compás de 6/8: seis semicorcheas, corchea-catro semicorcheas e viceversa, combinacións de dúas

corcheas e dúas semicorcheas, corchea con punto-semicorchea-corchea, dosillo.

- Memorización: completar esquemas rítmicos, práctica de memorización por agregación de elementos.
- Corrección de erros rítmicos.
- Recoñecemento e diferenciación de movementos melódicos: ton e semitón (diferenciación e formación mediante alteracións). Ascendentes, descendentes e ambos xuntos.
- Movementos melódicos sobre as tonalidades: Do M, Sol M, Fa M, Re M, Sib M, La m, Mi m, Re m, Sol m, Si m (nas tonalidades menores se traballarán as escalas natural, harmónica e melódica).
- Identificación auditiva da alteración accidental a través das notas de floreo, de paso.
- Corrección de erros melódicos.
- Recoñecemento auditivo e reprodución escrita dos intervalos melódicos de 2ªM-m, 3ªM-m, 4ªX, 5ªX e 8ªX.
- Recoñecemento auditivo dos intervalos harmónicos de 8ªX, 5ªX, 4ªX e 2ª e 3ª M e m.
- Recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor.
- Acordes Maior e menor melódicos e harmónicos: diferenciación auditiva.
- Recoñecemento dos graos Iº, IVº e Vº.
- Coñecemento e identificación das diferentes frases ou partes dunha melodía ou canción. Identificación de cadencias (carácter conclusivo ou suspensivo). Estruturas formais básicas: binaria, ternaria e variacións.
- Identificación de erros e diferenzas entre dous fragmentos.
- Recoñecemento visual e auditivo de fórmulas rítmicas, melódicas ou rítmico-melódicas parecidas.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos dados cos elementos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos traballados no curso.
- Iniciación ó emprego do diapasón.

Vocais

- O aparato fonador.
- A respiración: órganos que interveñen: os pulmóns, o diafragma, etc. sensacións internas, práctica e interiorización.
- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.

- A técnica vocal: vocalización, colocación, etc. tanto na voz falada como cantada.
- Interpretación vocal con empaste e afinación.
- A articulación e o fraseo.
- Práctica da canción a unha, dúas e tres voces e baixos harmónicos de tónica, dominante e subdominante.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Improvisación vocal con proposta previa (sobre os acordes de tónica, dominante e subdominante).
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxetividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación establecen o tipo e o grao de aprendizaxe que se espera dos alumnos nun momento determinado respecto das capacidades sinaladas nos obxectivos xerais e específicos, neste caso, os propios da Educación Auditiva e Vocal.

O nivel de cumprimento destes obxectivos, en relación cos criterios de avaliación fixados, non debe ser medido de forma mecánica, se non con flexibilidade, tendo en conta a situación do alumnado (curso formativo no que se encontra, así como as súas propias características e posibilidades).

Xerais

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva individual nos estudos e os métodos de traballo. Este criterio pretende verificar que o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo os métodos de traballo e as indicacións do profesorado, desenvolvendo así unha autonomía que lle permita unha certa valoración do rendemento.

Auditivos

- Identificar os erros e as diferenzas entre dous fragmentos. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para discriminar auditivamente as posibles diferenzas.
- Ordenar e reproducir por escrito ou completar fragmentos rítmicos escoitados. Mediante este criterio avalíase a capacidade do alumnado para recoñecer e reproducir aspectos rítmicos coñecidos.
- Ordenar e reproducir por escrito ou completar fragmentos melódicos escoitados. Avaliamos aquí a capacidade de interiorizar e reproducir graficamente movementos melódicos con sentido tonal.
- Ordenar e recoñecer e reproducir por escrito ou completar fragmentos melódico-rítmicos escoitados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos melódicos e rítmicos do fragmento escoitado.
- Recoñecer e reproducir por escrito ou completar intervalos harmónicos escoitados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos harmónicos do fragmento escoitado.

Vocais

- Entoar con partitura, integrándose nun grupo, a unha, dúas e tres voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musicalmente e sonoramente a un grupo.
- Entoar de memoria, integrándose nun grupo, a unha, dúas e tres voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musicalmente e sonoramente a un grupo, así como avaliar a súa memoria auditiva.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

Debe cumprirse integramente a totalidade do exposto a continuación:

Auditivos

- Diferenciación auditiva dos compases binarios e ternarios, simples e compostos.
- Elementos rítmicos: compases simples de unidade negra: semicorchea-corchea-semicorchea. Compás de 6/8: seis semicorcheas, corchea-catro semicorcheas e viceversa, combinacións de dúas corcheas e dúas semicorcheas.

- Recoñecemento e diferenciación de movementos melódicos: ton e semi-tón.
- Movementos melódicos sobre as tonalidades: Do M, Sol M, Fa M, La m, Mi m, Re m
- Recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor.
- Acordes Maior e menor melódicos e harmónicos: diferenciación auditiva.
- Recoñecemento dos graos I^o e V^o.
- Recoñecemento visual e auditivo de fórmulas rítmicas, melódicas ou rítmico-melódicas parecidas.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos dados cos elementos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos traballados no curso.

Vocais

- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- Interpretación vocal con precisión na afinación.
- Práctica da canción a unha, dúas e tres voces e baixos harmónicos de tónica e dominante.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

O profesor debe:

- Observar no alumnado os coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores.
- Observar a súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, entoación, etc.
- Observar o xeito de recibir a instrución directa por parte do profesor.
- Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
- Demostrar unha aprendizaxe globalizada coa interrelación de todos os elementos sinalados anteriormente.

A avaliación será planificada, polo que deberase levar a cabo:

- no principio (a avaliación diagnóstica) para coñecer o punto de partida dos alumnos nas diferentes facetas que ateen á materia.

- durante o proceso (avaliación formativa) para obter información sobre a evolución do alumno e tamén do proceso educativo, para así poder detectar erros que poidan ser corrixisos.
- final (avaliación sumativa), na que se determina si o alumno acadou os obxectivos propostos e si o proceso foi eficaz. A avaliación será continua e se seguirá diariamente a evolución do alumnado no caderno do profesor. É tamén importante prever actividades de autoavaliación que desenvolvan no alumnado a capacidade de reflexión e valoración obxectiva do seu traballo e aprendizaxe.

As ferramentas de avaliación que se empregarán son:

- Caderno do profesor: nel rexistrárase a asistencia e puntualidade, o comportamento e actitude, así como os traballos de clase do alumno, tanto orais como escritos.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

9.3.3.4 Criterios de cualificación

A materia de EAV divídese en dous apartados principais de contidos: audición e práctica vocal.

Polo tanto o primeiro e principal criterio de cualificación será a correcta consecución deses contidos, dende o mínimo exixible que suporá unha puntuación de 5 ate a máxima excelencia en cada un deses apartados.

No caso de que o alumno supere os mínimos esixibles, a cualificación da materia de EAV será a media ponderada das cualificacións obtidas nos dous apartados nos que se divide a materia: audición (50%) e práctica vocal (50%)

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de Linguaxe musical que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura rítmica, entoación, teoría e ditado) tomando sempre como referencia os libros de texto vixentes.

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (30% lectura rítmica, 30% entoación, 30% audición e ditado e 10% teoría).

Non haberá proba específica de EAV xa que os contidos auditivos e vocais poden avaliarse coa mesma proba de Linguaxe Musical.

9.3.5 Medidas de recuperación

Estas medidas serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- No caso de alumnos coa materia pendente, aínda que estean matriculados nos dous cursos, asistirán obrigatoriamente ó curso inferior. Só no caso de que o profesor vexa posible a recuperación da materia antes da fin de curso, recomendarase a asistencia a ambos cursos, podendo deixar de asistir ó curso inferior no momento que sexa avaliado positivamente deste. Cando o profesor da materia pendente non sexa o mesmo que a do curso actual, farase constar no seguimento mensual da programación a evolución do alumno na materia pendente.
- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de traballos atrasados, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.3.5.2 Proba ordinaria de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro.

Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos. A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de con-

tidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos apartados nos que se divide a materia.

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (50% audición, 50% práctica vocal).

9.3.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de todos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.3.6 Recursos didácticos

Os recursos desexables en calquera aula de Linguaxe musical son: piano, instrumental Orff, equipo de son con altosfalantes, ordenador con conexión a internet e canón de vídeo, micrófono para gravación de son e/ou cámara de vídeo e pizarra dixital. Dado que non tódalas aulas dispoñen do mesmo equipamento o uso dos recursos quedará supeditado á súa dispoñibilidade.

Non haberá libro de texto obligatorio, mais tomaremos como referencia os Cuadernos de Audición de Ibáñez-Cursá.

En canto a recursos dispoñibles online podemos destacar:

- www.youtube.es
- www.teoria.com
- Symbaloo-dictados
- <http://dictadosmusicales.weebly.com/>
- <http://ritmoysonidomariajose.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://cpmh-lenguajemusical.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/p/recursos-propios-juegos-musicales.html>
- <http://www.good-ear.com/>

9.4 Curso: 4º de grao elemental

9.4.1 Obxectivos

- Compartir experiencias musicais coas compañeiras e compañeiros a través das cancións.
- Coñecer e experimentar o aparato fonador: respiración, emisión.
- Recoñecer movementos melódicos.
- Reproducir cunha boa emisión cancións e melodías.
- Cantar cancións e melodías memorizadas similares as do punto anterior.
- Valorar na entoación a correcta afinación e interiorización dos sons.
- Analizar os elementos tímbricos, rítmicos, melódicos, formais, etc. das cancións e melodías traballadas na clase.
- Identificar erros e diferenzas entre dous fragmentos escoitados e entre un escoitado e un escrito.
- Practicar o ditado rítmico, melódico e rítmico-melódico coas dificultades propias do curso.
- Recoñecer as funcións harmónicas de Tónica, Dominante e Subdominante.
- Demostrar a capacidade necesaria para a música polifónica a través de cancións a varias voces.
- Adquirir o hábito do traballo individual diario

9.4.2 Contidos

Auditivos

- Recoñecemento e diferenciación de compases binarios, ternarios e cuaternarios, simples e compostos.
- Recoñecemento de movementos melódicos nas tonalidades maiores e menores ata 3 alteracións.
- Identificación auditiva da alteración accidental a través das notas de floreos e de paso.
- Recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor.
- Recoñecemento auditivo e reprodución escrita dos intervalos melódicos maiores, menores e xustos dentro da oitava.

- Recoñecemento auditivo dos intervalos harmónicos maiores, menores e xustos dentro da oitava.
- Acordes: Maiores e menores. Práctica auditiva para completar por escrito acordes incompletos, ordenación de acordes.
- Recoñecemento dos graos I^o, IV^o, V^o con sétima
- Recoñecemento das cadencias conclusiva e suspensiva.
- Análise musical: coñecemento e identificación das diferentes frases ou partes dunha melodía ou canción. A frase musical: Binaria, ternaria, cuaternaria: práctica auditiva sobre a frase musical e as súas diferentes estruturas.
- Identificación de erros e diferenzas entre dous fragmentos.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos dados cos elementos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos traballados no curso.
- Emprego do diapasón.

Vocais

- O aparato fonador.
- A respiración: órganos que interveñen: os pulmóns, o diafragma, etc. sensacións internas, práctica e interiorización.
- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- A técnica vocal: vocalización, colocación, etc. tanto na voz falada como cantada.
- Interpretación vocal con precisión na afinación.
- A articulación e o fraseo.
- Práctica da canción a unha, dúas e tres voces e baixos harmónicos de tónica, dominante e subdominante.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Improvisación vocal con proposta previa (sobre os acordes de tónica, dominante e subdominante).
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto

9.4.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

9.4.3.1 Criterios de avaliación

Xerais

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva individual nos estudos e nos métodos de traballo. Este criterio pretende verificar que o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo os métodos de traballo e as indicacións do profesorado, desenvolvendo así unha autonomía que lle permita unha certa valoración do rendemento

Auditivos

- Identificar os erros e as diferenzas entre dous fragmentos. Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para discriminar auditivamente as posibles diferenzas.
- Reproducir por escrito fragmentos rítmicos escoitados. Mediante este criterio avaliase a capacidade do alumnado para recoñecer e reproducir aspectos rítmicos coñecidos.
- Reproducir por escrito fragmentos melódicos escoitados. Avaliamos aquí a capacidade de interiorizar e reproducir graficamente movementos melódicos con sentido tonal.
- Recoñecer e reproducir por escrito fragmentos melódico-rítmicos escoitados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos melódicos e rítmicos do fragmento escoitado.
- Identificar intervalos melódicos maiores, menores e xustos. Este criterio de avaliación permite detectar o dominio do intervalo por parte do alumnado, como elemento indispensable de aplicación a estruturas tonais ou non.
- Recoñecer e reproducir por escrito intervalos harmónicos maiores, menores e xustos escoitados. Trátase de avaliar a destreza para captar conxuntamente os aspectos harmónicos do fragmento escoitado.
- Identificar auditivamente cambios sinxelos de compás coa equivalencia de pulso igual a pulso e figura igual a figura dentro dos compases traba-

llados no curso ou de forma auditiva con outro tipo de compases sen especificar o nome do compás.

- Identificar auditivamente o modo maior ou menor dunha obra ou canción, que teña como característica o cambio de modalidade nunha melodía de similar interválica e na que o terceiro grao da tonalidade figure repetidamente identificando o diferente carácter expresivo de ámbolos dous modos.
- Describir, despois da audición, os trazos característicos dunha obra, canción ou fragmento musical, dirixindo a atención do alumnado ós aspectos rítmicos, melódicos, harmónicos, formais, cadenciais, de fraseo, etc., ou deixando que identifiquen libremente os aspectos que lle resulten mais notorios. Trátase de comproba-lo grao de sensibilización auditiva ós diferentes elementos traballados, en dous graos diferentes, dun lado na atención dirixida, e doutro na atención libre.

Vocais

- Entoar con partitura, integrándose nun grupo, a unha, dúas e tres voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musicalmente e sonoramente a un grupo.
- Reproducir modelos melódicos sinxelos ou cancións (memorizados previamente e co inicio previo dado), escalas ou acordes a partir de diferentes alturas, no que se vulgará a capacidade do alumnado de conservar a interválica dun fragmento. dentro dun nivel adecuado ó curso.
- Entoar de memoria, integrándose nun grupo, a unha, dúas e tres voces. Con esta proba trátase de obxectivar a destreza do alumnado para se adaptar musicalmente e sonoramente a un grupo, así como avaliar a súa memoria auditiva.

9.4.3.2 Mínimos esixibles

Debe cumprirse integramente a totalidade do exposto a continuación:

Auditivos

- Recoñecemento e diferenciación de compases binarios e ternarios, simples e compostos.
- Recoñecemento de movementos melódicos nas tonalidades maiores e menores ata 2 alteracións.
- Identificación auditiva da alteración accidental a través das notas de paso e floreo.
- Recoñecemento e diferenciación dos modos maior e menor.
- Acordes Maiores e menores. Práctica auditiva para completar por escrito acordes incompletos, ordenación de acordes.
- Recoñecemento dos graos I^o e V^o con sétima.

- Recoñecemento das cadencias conclusiva e suspensiva.
- Identificación de erros e diferenzas entre dous fragmentos.
- Ordenamento e reprodución escrita ou completado de fragmentos dados cos elementos melódicos, rítmicos e melódico-rítmicos traballados no curso.

Vocais

- Exercicios de respiración e relaxación necesarios para unha boa emisión.
- Interpretación vocal con precisión na afinación.
- Práctica da canción a unha e dúas e baixos harmónicos de tónica e dominante.
- Memorización de fragmentos e cancións do repertorio traballado.
- Adquisición dos hábitos e actitudes necesarios para a práctica en conxunto.

9.4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

O profesor debe:

- Observar no alumnado os coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores.
- Observar a súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, entoación, etc.
- Observar o xeito de recibir a instrución directa por parte do profesor.
- Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
- Demostrar unha aprendizaxe globalizada coa interrelación de tódolos elementos sinalados anteriormente.

A avaliación será planificada, polo que deberase levar a cabo:

- no principio (a avaliación diagnóstica) para coñecer o punto de partida dos alumnos nas diferentes facetas que ateen á materia.
- durante o proceso (avaliación formativa) para obter información sobre a evolución do alumno e tamén do proceso educativo, para así poder detectar erros que poidan ser corrixidos.
- final (avaliación sumativa), na que se determina si o alumno acadou os obxectivos propostos e si o proceso foi eficaz. A avaliación será continua e se seguirá diariamente a evolución do alumnado no caderno do profesor. É tamén importante prever actividades de autoavaliación que desenvolvan no alumnado a capacidade de reflexión e valoración obxectiva do seu traballo e aprendizaxe.

As ferramentas de avaliación que se empregarán son:

- Caderno do profesor: nel rexistrarase a asistencia e puntualidade, o comportamento e actitude, así como os traballos de clase do alumno, tanto orais como escritos.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

9.4.3.4 Criterios de cualificación

A materia de EAV divídese en dous apartados principais de contidos: audición e práctica vocal.

Polo tanto o primeiro e principal criterio de cualificación será a correcta consecución deses contidos, dende o mínimo exigible que suporá unha puntuación de 5 ate a máxima excelencia en cada un deses apartados.

No caso de que o alumno supere os mínimos esixibles, a cualificación da materia de EAV será a media ponderada das cualificacións obtidas nos dous apartados nos que se divide a materia: audición (50%) e práctica vocal (50%)

9.4.3.5 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de Linguaxe musical que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura rítmica, entoación, teoría e ditado) tomando sempre como referencia os libros de texto vixentes.

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados 30% lectura rítmica, 30% entoación, 30% audición e ditado e 30% teoría).

Non haberá proba específica de EAV xa que os contidos auditivos e vocais poden avaliarse coa mesma proba de Linguaxe Musical.

9.4.4 Medidas de recuperación

Estas medidas serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- No caso de alumnos coa materia pendente, aínda que estean matriculados nos dous cursos, asistirán obrigatoriamente ó curso inferior. Só no caso de que o profesor vexa posible a recuperación da materia antes da fin de curso, recomendarase a asistencia a ambos cursos, podendo deixar de asistir ó curso inferior no momento que

sexa avaliado positivamente deste. Cando o profesor da materia pendente non sexa o mesmo que a do curso actual, farase constar no seguimento mensual da programación a evolución do alumno na materia pendente.

- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de traballos atrasados, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.4.4.2 Proba ordinaria de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro no terceiro trimestre.

Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos.

A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos apartados nos que se divide a materia.

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (50% audición, 50% práctica vocal).

9.4.4.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.4.5 Recursos didácticos

Os recursos desexables en calquera aula de Linguaxe musical son: piano, instrumental Orff, equipo de son con alt falantes, ordenador con conexión a internet e canón de video, micrófono para gravación de son e/ou cámara de video e pizarra dixital Dado que non tódalas aulas dispoñen do mesmo equipamento o uso dos recursos quedará supeditado á súa dispoñibilidade.

Non haberá libro de texto obligatorio, mais tomaremos como referencia os Cuadernos de Audición de Ibáñez-Cursá.

En canto a recursos dispoñibles online podemos destacar:

- www.youtube.es
- www.teoria.com
- Symbaloo-dictados
- <http://dictadosmusicales.weebly.com/>
- <http://ritmoysonidomariajose.blogspot.com.es/p/dictados.html>
- <http://cpmh-lenguajemusical.blogspot.com.es/p/dictados.html>



- <http://aulamusicaldeadriana.blogspot.com.es/p/recursos-propios-juegos-musicales.html>
- <http://www.good-ear.com/>

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Linguaxe Musical para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **O alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>

12.2 Probas de acceso a outros cursos.

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>